

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 10.12.2018

Vår ref.: 201104724-62

Arkiv: 312 / 172

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Laila Høivik

lph@nve.no

Ballangen Energi AS – søknad om planendring for Røvatn kraftverk i Ballangen kommune – NVEs vedtak

NVE gir ikke tillatelse til Ballangen Energi AS til å flytte inntaket til planlagte Røvatn kraftverk fra Røvasselva til Røvatn. Fordelene ved tiltaket vurderes ikke som større enn ulempene for allmenne og private interesser.

Bakgrunn

Det er ulike stavemåter for vannet og elva som saken gjelder, som Røvatn, Rødvatn og Rauvatn. I det følgende bruker vi gjennomgående Røvatn og Røvasselva.

Ballangen Energi AS (BEAS) søkte om tillatelse til å bygge Røvatn kraftverk 17.07.2013. Tillatelse ble gitt i kgl. res. datert 8.12.2017. Tillatelsen gjaldt et småkraftverk med inntak i Røvasselva og vannvei i tunnel til kraftverket ved Hjertvatn. Tillatelsen ble gitt samtidig med en tillatelse til å fortsatt regulere Hjertvatn, som har vært regulert siden 1955.

Tidligere samme år, i brev av 24.02.2017 søkte BEAS om en planendring, som innebar å flytte inntaket til Røvatn kraftverk fra Røvasselva til inntak direkte i Røvatn. Figur 1 viser både det opprinnelige inntaket og forslaget til nytt inntak.

Ved kgl. res. 8.12.2017 ble det bestemt at planendringssøknader kan behandles av Olje- og energidepartementet (OED), eller den departementet bemyndiger. Ved brev av 29.11.2018 delegerte OED myndighet til å behandle planendringssøknaden til NVE. NVE skal derfor fatte vedtak i saken.

Høring

NVE sendte søknaden om planendring på en begrenset høring 21.07.2017, til alle som hadde uttalt seg til konsesjonssøknaden.

NVE mottok sju uttalelser til søknaden.

Fylkesmannen i Nordland skriver i brev av 30.10.2017 at de opprettholder innsigelsen som ble rettet mot den opprinnelige utbyggingsplanen. Fylkesmannen mener at flytting av inntaket ikke vil medføre

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

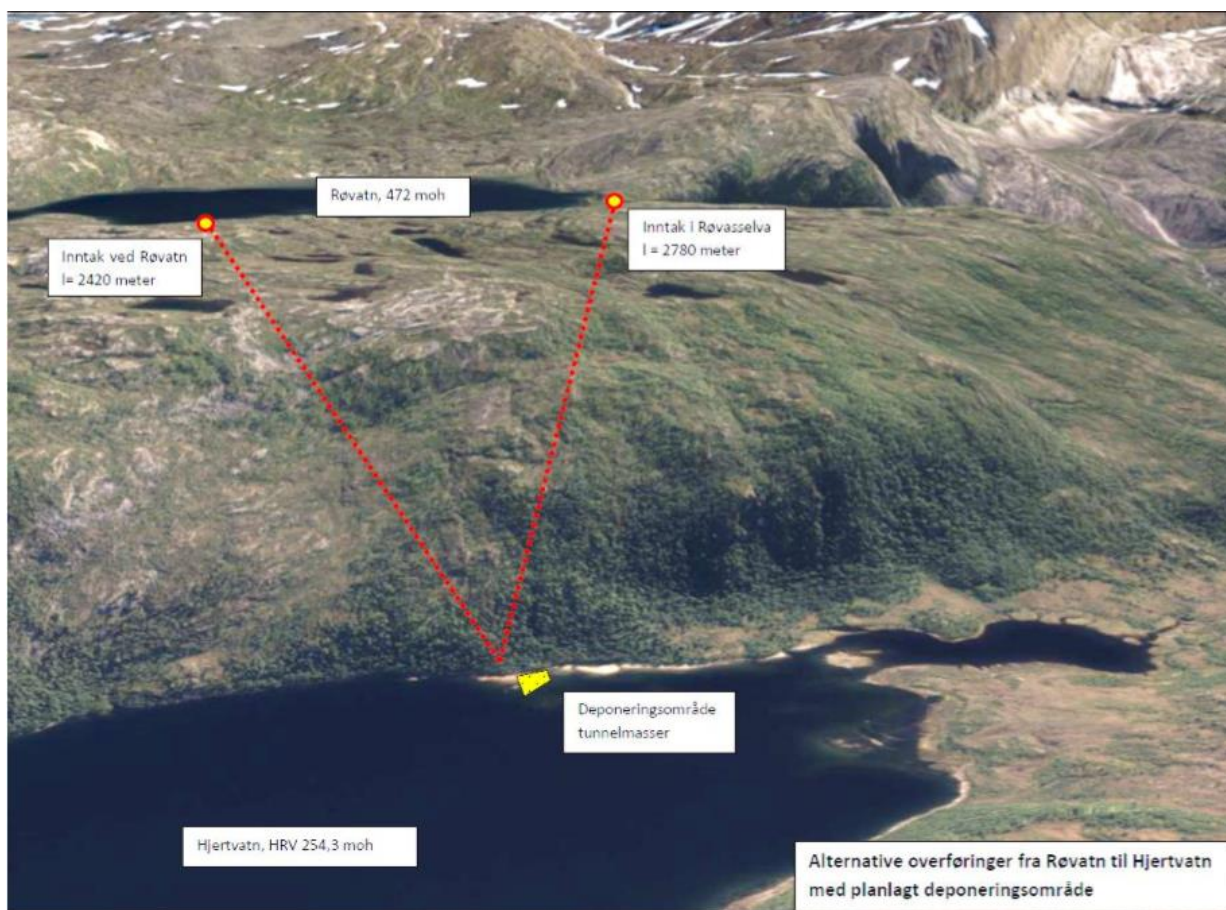
Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

vesentlig negativ effekt i Røvatnet, og vil være noe bedre enn opprinnelig løsning for en kalkrik lokasjon nær opprinnelig inntak. Imidlertid vil konsekvensene for to bekkekløfter av B- og C-verdi med fossesprutsoner i Røvasselva være de samme som med opprinnelig inntak. Det vil heller ikke være endring i virkningene på verneverdiene i Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat, og Fylkesmannen opprettholder derfor sin innsigelse.

Figur 1. Opprinnelig omsøkt inntak i Røvasselva (til høyre) og nytt forslag til inntak i Røvatn (til venstre)

Nordland fylkeskommune skriver i brev av 12.10.2017 at fylkestinget har gjort vedtak i saken. Fylkestinget anbefaler at det blir gitt tillatelse til planendringen, og ber om at konsesjonsvilkårene fastsettes i tråd med Naturmangfoldloven §§ 8-12 og Vannforskriftens § 12. Fylkestinget ber om at detaljplanleggingen skjer i nær dialog med reindriftsnæringen, og at det legges vekt på estetikk og landskapstilpasning når tiltaket utformes. Fylkestinget minner også om aktsomhets- og meldeplikten i kulturminneloven.

Sametinget skriver i brev av 31.10.2017 at det er registrert en rekke samiske kulturminner ved Røvatn, og at det vil kunne være behov for undersøkelser etter § 9 i Kulturminneloven ved etablering av nytt inntak. Sametinget kan utføre dette når marken er bar og frostfri. Sametinget forutsetter at planendringen tilpasses reindrifta i området, og at avbøtende tiltak avtales i tett dialog med reinbeitedistriktet.

Tromsø Museum skriver i brev av 24.10.2017 at de ikke har merknader til søknaden om planendring, men minner om varslingsplikten for kulturminner.

Forum for Natur og Friluftsliv Nordland (FNF) skriver i brev av 31.10.2017 at søknaden om planendring ikke kan behandles før det foreligger nye utredninger av konsekvensene for natur og

friluftsliv. FNF mener at natur og friluftslivinteresser blir berørt, og at tiltaket utvilsomt vil ha store negative konsekvenser for naturmangfold.

Naturvernforbundet skriver i brev av 30.10.2017 at endringen er så omfattende at konsesjonsspørsmålet bør behandles på nytt. Naturvernforbundet mener at en flomterskel ved utløpet av Røvatn vil bli å betrakte som en dam, og Røvatn som et regulert vann, med store konsekvenser for strandsonen. Forbundet kan støtte en endring som medfører at inntaket flyttes fra elva til selve vannet, dersom det ikke bygges en terskel i utløpet av Røvatn.

Kjell og Fiona Ellingsen skriver i brev av 31.10.2017 at konsesjonssøknaden med planendring bør sendes ut på ny offentlig høring, og at det må gjøres undersøkelser av miljøet i og rundt Røvatn. Ellingsen mener at endringen har store negative innvirkninger på natur og landskap. De mener at Røvatn blir et regulert magasin. Ellingsen mener at det vil gå mindre vann i Røvasselva ved flom med forbisippet av vann som er planlagt i planendringen, og stiller spørsmål ved flomtersklene som er planlagt. Ellingsen mener også at ørretbestanden i Hjertvatn vil bli ødelagt som følge av overføring av røye.

Ballangen Energi AS kommenterer høringsuttalelsene i brev av 15.01.2018. BEAS kommenterer kun uttalelser som gjelder selve planendringen, ikke konsesjonsspørsmålet.

BEAS har ikke merknader til Fylkesmannens uttalelse. Når det gjelder Sametingets uttalelse om befaring foreslår BEAS at det gjennomføres en befaring så snart snøen har smeltet. BEAS bekrefter at de legger opp til tett dialog med reindriften og lokale interesser. Eventuelt behov for justering av inntakssted mener BEAS kan gjøres i forbindelse med godkjenning av detaljplaner.

Når det gjelder Naturvernforbundets kommentarer om terskler i utløpet av Røvatn og Røvatn som regulert vann, svarer BEAS at overløpsterskelen ikke vil bli bygget høyere enn absolutt nødvendig for å ha et stabilt overløp og etablere slipp av minstevannføring. Planen er å kjøre kraftverket kun på tilsiget. BEAS skriver at Røvatn ikke vil kunne karakteriseres som et regulert vann, og at vannstandsvariasjoner utover det naturlige knapt vil være observerbare.

BEAS svarer på FNFs uttalelse om konsekvensene av inntakskonstruksjonen ved å vise til at typen inntak som er planlagt er godt kjent og bygget mange steder tidligere. BEAS mener at erfaring viser at slike inntak kan tilpasses omgivelsene på en god måte.

Når det gjelder Kjell og Fiona Ellingsens uttalelse skriver BEAS at det ikke kan hevdes at Røvatn skal reguleres. Videre skriver BEAS at forbislipping av vann er det samme som i opprinnelig søknad, og at det ikke oppstår særlig større fare for overføring av røye som følge av planendringen.

NVEs vurdering

BEAS søker om å endre plassering og utforming av inntaket ved Røvatn.

Søknaden vurderes etter kriteriene i vannressursloven § 25, der det heter at:

«Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.»

Dersom disse kravene er oppfylt kan det gis en tillatelse etter vannressursloven § 8.

NVE legger til grunn at det allerede foreligger en gyldig konsesjon til bygging og drift av Øvre Russvik kraftverk. Det er derfor bare fordeler og ulemper knyttet til selve planendringen som vurderes her.

Inntak

I den opprinnelige søknaden var inntaket planlagt som en 8 m lang og 2 m høy dam i Røvasselva, 50-100 m nedstrøms utløpet av Røvatn helt i sør, med tappeanretning og utstyr for dokumentasjon av vannslipp.

I søknaden om planendring er inntaket flyttet til en bukt på vestsiden av Røvatn. Her er det planlagt en 4 m bred overløpsterskel på kote 471,9, hvor vannet vil drenere ned i en kulp med en 6 m bred inntaksterskel på kote 468. Her vil det være et inntaksarrangement hvor vannet føres til Røvatn kraftverk og Hjertvatn. Det er ikke søkt om eller gitt tillatelse til regulering av Røvatn, og planen er å kjøre Røvatn kraftverk som et rent elvekraftverk.

I tillegg til inntaksarrangementet vil det være en 10 m bred flomterskel ved utløpet av Røvatn, med topp på kote 473,1. Her vil det være arrangement for slipp og måling av minstevannføring, etablert i et målehus. Terskelen vil ha høyde ca 1 meter over den naturlige steinterskelen i utløpet.

For både opprinnelig og flyttet inntak er det planlagt en forbitappeanretning for vannføringer på inntil 8-10 m³/s, for å slippe forbi vann som ikke kan kjøres gjennom Røvatn kraftverk ved store vannføringer eller feil.

Tunnel

Flyttingen vil gi noe kortere tunnel. I den opprinnelige søknaden var tunnelen planlagt å bli 2830 m lang. Med en diameter på 2200 mm, utført med TBM fullprofilboring, ville tunnelen gi om lag 15 500 m³ løsmasser til deponering.

Med planendringen er tunnelen beregnet å være om lag 2400 m lang. Med samme diameter og utføring vil tunnelen gi om lag 14 700 m³ løsmasser, altså en liten reduksjon.

Planendringen vil ha konsekvenser for følgende temaer, slik NVE ser det:

Kalkrike bekkekløfter

Som Fylkesmannen nevner, vil flytting av inntaket være noe bedre for en kalkrik lokasjon like nedstrøms utløpet, nær opprinnelig inntak. Denne lokasjonen er imidlertid ingen av de to bekkekløftene som er beskrevet i søknaden og i vår innstilling tidligere, med B og C-verdi (viktig, og lokalt viktig). Disse to bekkekløftene befinner seg lenger ned i vassdraget, og vil bli berørt av redusert vannføring uansett plassering og utforming av inntaket.

Lokasjonen like nedstrøms utløpet er liten og ble ikke registrert separat under feltarbeidet. Etter NVEs mening er tiltakets virkning på denne lokasjonen ikke viktig for valg av inntak.

Landskap

Flytting av inntaket vil medføre overløpsterskel og arrangement for minstevannføring ved utløpet av Røvatn, samt terskel, kulp og inntaksarrangement på vannets vestside. Opprinnelig inntak var planlagt med dam, inntaksarrangement og minstevannføringsslipp i Røvasselva, omtrent 50 m nedstrøms utløpet.

Landskapsrommet rundt Røvatn er åpent, over tregrensa og med godt innsyn. NVE mener at planendringen vil gi flere og mer synlige inngrep enn det opprinnelige inntaket i Røvasselva, som er mer skjult. Inngrep ved vannet vil være negativt for opplevelsen av urørt landskap ved og rundt Røvatn, og vil påvirke friluftslivsinteressene her.

Drift av målestasjon

Den hydrologiske målestasjonen 172.8 Rauvatn ligger i Røvatn og driftes av NVE. Stasjonen har vært i drift i over 40 år og NVE regner den som viktig. Stasjonen er med i datasettet for referanseserier for klimaendringsstudier, siden dataene har god kvalitet og utgjør en lang serie, og nedbørsfeltet er uregulert. Stasjonen har et relativt lite feltareal, og er viktig for det nasjonale stasjonsnettet hvor det er et stort underskudd av stasjoner i små felt. Stasjonen er derfor mye brukt i klimastudier og diverse analyser.

Søker foreslår å videreføre de direkte målingene gjort i dagens målestasjonen med et system der tilsig beregnes, og deretter routes gjennom vatnet ved bruk av naturlig utløpskurve. Dagens målinger vil da erstattes av målinger av vannstand, overført vann, slipp av minstevannføring og flomoverløp, og routingberegninger.

NVE mener at det foreslåtte systemet medfører en vesentlig større usikkerhet i data enn ved dagens målestasjon, fordi vannmengder må registreres i flere ledd, i tillegg til usikkerheter ved selve routingen. Selv med strenge krav til god utforming av overløp, tett oppfølging osv. vil målingene ikke kunne levere data som er gode og uberørte nok til å fortsatt bli inkludert i det nasjonale klimareferansesettet.

Økonomi, geologi og driftssikkerhet

Søker viser til at planendringen vil gi en 400 m kortere (og dermed rimeligere) tunell, med mindre risiko i forhold til et parti med dårlig fjell. Ifølge en geologisk undersøkelse utført av Sweco i forbindelse med planendringen går den skisserte traseen gjennom fjell av bedre kvalitet enn den opprinnelige traseen, som ville kreve mer omfattende sikring.

Søker mener også at et inntak plassert i vatnet vil være mer stabilt og lettdrevet enn inntak i elva. En kombinasjon av disse faktorene gjør at søker vurderer planendringen som et bedre alternativ enn den opprinnelige søknaden.

NVE noterer at forventet årsproduksjon er beregnet til 10,3 GWh, etter ny optimalisering.

Årsproduksjon med opprinnelig inntak var tidligere beregnet til 12 GWh, før slipp av minstevannføring. Utbyggingskostnaden er beregnet av søker til 4,3 kr/kWh både for opprinnelig inntak og planendringen.

Oppsummering

I vår innstilling datert 14.12.2015 gikk NVE inn for at Røvatn kraftverk skulle bygges, samtidig som vi pekte på en del negative sider ved prosjektet. De viktigste ulempene, slik vi så det, var redusert vannføring gjennom verdifulle bekkekløfter, og redusert vannføring gjennom naturreservatet, som både berører biologisk mangfold og fiske- og friluftslivsinteresser. Vi registrerte at reguleringen av Hjertvatn hadde i sin tid redusert områder med urørt natur, og pekte på at overføring av Røvatn ville ytterligere redusere områder med urørt natur som vi regnet som spesielt verdifulle. Det er også en viss mulighet for overføring av røye mellom Røvatn og Hjertvatn. Når vi likevel anbefalte bygging av Røvatn kraftverk var det etter en avveining mellom ulempene og de positive følgene som lå i økt kraftproduksjon, og en viss avbøting av problemene i Hjertvatn.

Planendringen vil etter NVEs syn ikke begrense de negative konsekvensene nevnt over i særlig grad. De viktigste kalkrike områdene blir like berørt av redusert vannføring om inntaket flyttes. NVE mener at planendringen vil gi mer synlige inngrep ved Røvatn enn et inntak i Røvasselva. Utfordringene med overføring av røye er uendret. Samtidig vil det bli brudd i en viktig hydrologisk dataserie fra NVEs målestasjon i Røvatn. Selv om dataserien videreføres, vil kvaliteten på datene bli dårligere og med større grad av usikkerhet. Fordelene ved tiltaket er først og fremst knyttet til økonomi og større driftssikkerhet for søker.

Samlet sett vil planendringen gi flere negative konsekvenser enn den opprinnelige søknaden. Etter en ny avveining mellom fordeler og ulemper kommer vi til at planendringen har for store negative konsekvenser og bør avslås.

NVE mener at fordelene ved tiltaket ikke er større enn skader og ulempe for allmenn og private interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE gir derfor ikke tillatelse til Ballangen Energi AS iht. vannressursloven § 8 til å flytte inntaket til planlagte Røvatn kraftverk fra Røvasselva til Røvatn.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

BALLANGEN ENERGI AS
BALLANGEN ENERGI AS v/Odd-Anders Arntsen

Kopi til:

Ballangen kommune
Forum for Natur og friluftsliv i Nordland
Fylkesmannen i Nordland
Kjell og Fiona Ellingsen
Naturvernforbundet i Narvik v/Nils Neteland
Nordland fylkeskommune
Sametinget / Samediggi
Tromsø Museum - Universitetsmuseet v/Stephen Wickler